

**Erkek Anaokulu Öğretmenlerine Velilerin Bakış Açısı
(Elazığ İli Özelinde Bir Alan Araştırması)**

Mustafa YAĞBASAN

Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Elazığ, myagbasan@firat.edu.tr

Gonca Pervin AKSOY

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya,
gopervin@hotmail.com

Özet

Mesleklerin cinsiyetlere göre tasnif edilmesi, tarihten günümüze sosyal yaşamın temel bir sorunu olarak dikkat çekmiştir. Anaokulu öğretmenliği de özellikle ülkemizde bayanlara özgü bir işkolu olarak algılanmaktadır. Toplum tarafından daha ziyade ‘bayan mesleği’ olarak değerlendirilen bu işkolu, birçok alanda olduğu gibi erkekler tarafından da son zamanlarda tercih edilmeye başlanmıştır. Ancak erkeklerin söz konusu bu mesleği seçerken ve icra ederken ‘cinsiyet ayrımcılığı’ sorunuyla karşılaştıkları bilinmektedir. Sorunun diğer bir boyutu ise muhatapların özellikle iletişimsel ortamlarda ayrımcılıkla karşılaşmalarıdır.

Bu araştırmanın amacı; mesleği icra eden öğretmenlerin ve velilerin bu mesleğe ilişkin kanaatlerini belirlemek ve sorunun nedenlerini ortaya koyarak anlamaya çalışmaktır. Araştırmada, anaokulu öğretmenliğinin kadınlara özgü bir meslek olarak algılandığı ve velilerin erkek anaokulu öğretmenlerine çocuklarını emanet ederken çekinceli davrandıkları temel hipotezlerinden hareket edilmiştir. Survey yöntemine dayalı yürütülen araştırma; bir anket uygulamasıyla desteklenmiş ve varsayımlar test edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda; özellikle iletişimsel

ortamlar açısından ortaya konulan hipotezleri destekler mahiyette önemli verilere ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erkek Anaokulu Öğretmenliği, Cinsiyet Ayrımcılığı, Mesleki Cinsiyet Ayrımcılığı.

The Parent's Perspective Towards The Male Kindergarten Teachers (A Case Study In Elazığ)

Abstract

It has always been a concern for social life that the occupations are appreciated according to gender. Being a nursery school teacher has always been attributed to women in our country. This line of work, which is more often regarded as “a women's profession” by the society, has recently begun to be preferred by men as well as many other areas. However, it is known that men face the problem of 'sex discrimination' when choosing and practicing this profession. Another dimension of the problem is that the respondents face discrimination especially in the communicative environment.

The purpose of this research is to determine the beliefs of the teachers who perform this profession and the parents and try to understand the causes of the problem. In the research, it is based on the basic hypotheses that, kindergarten teaching profession is perceived as a profession unique to women and the parents are hesitant in entrusting their children to male kindergarten teachers. Survey-based research; was supported by a questionnaire and the assumptions were tried to be tested. As a result of the research; it has been reached significant data especially about the hypotheses put forward in support of the communicative environment.

Key Words: Male Kindergarten Teaching, Sex Discrimination, Occupational Sex Discrimination.

1. GİRİŞ

Eğitimde cinsiyet ayrımcılığı eğitim-öğretimin her aşamasında karşılaşılan çok yönlü bir problem olmakta ve ülkelerin kalkınma problemlerine yansıyan sonuçlar doğurmaktadır (Gönel , Kaplan , Üçer, & Orhan, 2012, s. 113). Ancak yeni Dünya düzeniyle birlikte insanların meslek tercihleri ve buna bağlı olarak meslekler arasındaki cinsiyet ayrımcılığının gün geçtikçe azaldığını söylemek mümkündür. Mesleklerin cinsiyetlere göre neden ve nasıl tasnif edildiğini anlamak kuşkusuz cinsiyet ayrımcılığının kavranması ve farkında olunması açılarından da önem arz etmektedir.

Tarihsel olarak bakıldığında; insanların toplu olarak yaşamaya başlamasından itibaren toplumsal ve sosyal yaşamın bir gereği olarak cinsiyetler arası iş bölümünün ortaya çıktığı görülür. Diğer taraftan kadın ve erkek bedenlerinin farklı biyolojik yapılarının ve fiziksel özelliklerinin bir sonucu olarak ‘annelik’ konumu ve çocukları ile olan duygusal bağı gibi nedenler kadınların belli dönemlerde iş hayatında bulunmalarına engel oluşturabilmektedir. Ancak asli görev olarak addedilen ev işlerinin yanı sıra ucuz iş gücüne dayalı ihtiyacın artmasıyla birlikte kadınların çalışma hayatına girmeye başladıkları görülür. Zira Sanayi Devriminden itibaren kadın işgücü hep ucuz emek olarak görülmüştür (Önder, 2013, s. 35).

Kadın-erkek arasındaki fiziksel farklılıklar ve özellikle kadınların özel durumları nedeniyle hangi işin hangi cinsiyet tarafından icra edilebileceği konusunda da kuşkusuz belirleyici olmaktadır. Ancak örneğin *“sadece Türkiye’de değil pek çok gelişmekte olan ülkede düşük gelir düzeyine sahip ailelerde, okutulması gerekiyorsa öncelik erkek çocuklara verilmektedir”* (Gönel , Kaplan , Üçer, & Orhan, 2012, s. 119). Bu durum şüphesiz kadınların ayrımcılığa uğramasının önünü açmakla birlikte zamanla daralan işgücü piyasasının bir sonucu olarak erkeklerin farklı alanlara, diğer

bir anlatımla kadınlarla özdeşleşen mesleklere yönelmelerinin de önünü açmıştır denilebilir.

Modern yaşamda kadınların; öğretmenlik ve hemşirelik gibi bazı meslekleri özellikle tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Gönel ve arkadaşlarının (2012, s. 116) tespitlerine göre; genel olarak cinsiyet ayrımcılığı literatüründe, fen-edebiyat ve eğitim dalları toplumda ‘kız meslekleri’ olarak bilinen meslekler arasında yer alan bulguları doğrular nitelikteki istatistiklere sahiptir. Ancak bireyin meslek seçiminde, mesleğe yönelmesinde çok yönlü bir süreçten bahsetmek mümkündür (Kuzgun, 1987). Bireyler meslekleri yolu ile bir anlamda kendilerini gerçekleştirmektedirler. Kişinin seçtiği mesleğinin, kendi ilgi ve yeteneklerine uygun olması, onun kişilik gelişimini destekleyeceği gibi toplumsal uyumunun da sağlıklı gerçekleşmesini sağlayacaktır (Kızıлтаş, Halmatov, & Sarıçam, 2012, s. 174). Örneğin Yapılan bir araştırmada; erkek öğrencilerin okul öncesi öğretmenlik mesleğine daha olumsuz baktıkları görülmüştür Yine aynı araştırmada Okul Öncesi öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ile cinsiyet arasındaki ilişkide kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu bir tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir (Kızıлтаş, Halmatov, & Sarıçam, 2012, s. 181-182). Bu bağlamda mesleklerin; kadın-erkek mesleği olarak ayrılması yatay tabakalaşma, aynı meslekte farklı pozisyonlarda kadın-erkek arasındaki durum ise dikey tabakalaşma olarak nitelendirilmektedir (Parlaktuna, 2010).

Bireylere verilen toplumsal roller nesilden nesile aktarıldığı için bazı yargılar kalıplaşmakta ve topluma yerleşmektedir. Kadınların daha duygusal ve evcimen olduğu yargısı, kuşkusuz kadınların davranışı ile örtüşmektedir. ‘Annelik’ ve ‘eş’ rolünün (kadınlar açısından) bazı mesleklere yansımalarının daha uygun olacağına yönelik algının bu tür kalıp yargıların oluşmasına etki

ettiği tartışma götürmez bir realitedir. Kadınların cinsiyet özelliklerine bağlı olarak; samimi, içten, sevgi dolu olmalarına karşın erkeklerin daha disiplinli ve mesleğe daha ilgili oldukları yargısı meslek seçimlerinde belirleyici olabilmekte ve erkeklerin ‘erkeksi’ meslek şeklinde tanımlanan uğraş alanlarını daha fazla tercih ettikleri bilinmektedir (Ersoy, 2009).

Gerek sosyalleşme gerekse eğitim süreci içerisinde de çoğu zaman kadınlara ‘ev hanımı’, buna karşın erkeklere ise ‘eve ekmek getiren’ şeklinde bir rolün biçilmesi ileride meslek seçimlerini de şüphesiz doğrudan etkileyebilmektedir. Meslek seçimlerinde toplumda var olan bazı kalıplarda; kadınlar çocuklarının gelecekte doktor, öğretmen olmasını beklerken erkekler çocuklarının öğretmen olmasını birinci tercih olarak söylemektedir ve bunu çocuklarına dayatarak yetiştirdikleri görülmektedir (Ersoy, 2009). Ancak “*tutumlar öğrenilir. Bu öğrenmeyi çağrışım, pekiştirme ve taklit süreçleri belirler. Erken yaşlarda edinilen tutumlar, önemli deneyim ve olaylar olmadığı takdirde oldukça durağandır ve kolay kolay değişmezler*” (Pehlivan, 2008, s. 153). “*Tutumlar tam olarak geliştiği takdirde, bireyi davranışa hazırlayan karmaşık bir eğilim halini alır. Böylece bireyin çevresindeki çeşitli objelere beslediği duyguları, o obje hakkındaki düşünceleri ve onlara karşı davranışları devamlılık ve düzen gösterir*” (Kağıtçıbaşı, 1985). Söz konusu bu tespitlerin yansımalarını öğretmenlik mesleğinde görmek mümkündür.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ilişkin yazın alanındaki araştırmalar ve değerlendirmeler incelendiğinde bu nedenlerin; özveriden (altruistic) kaynaklanan durumları içsel (intrinsic) ve dışsal (extrinsic) olmak üzere üç kategoride toplandığı görülür. Özveriden kaynaklanan içsel nedenler; mesleğin toplum için önemli olması, topluma katkı sağlaması, öğretme ve çocukları sevme gibi kişisel özelliklere dayalı

unsurları içermektedir. Dışsal nedenler ise; tatilinin bol olması gibi çalışma koşullarına ve iş bulma imkânının fazla oluşuna dayandırmak mümkündür (Chuene, Lubben, Newson, Kyriacou, Haltgreen, Stephens'den aktaran Nayır & Taneri, 2013, s. 4).

Piyasa koşullarının, kadın veya erkek mesleklerini belirginleştirmesinin bir sonucu olarak çoğu zaman meslekler arası geçişleri zorlaştırdığını da göstermektedir. Gerek bireysel tercih, gerekse koşullar gereği cinsiyete uygun meslek icra edemeyen bireylerin söz konusu kalıp yargılar nedeniyle zorlanabilecekleri temel bir hipotez olarak kabul edilebilir. Zira kadınlar kadar erkeklerin de seçtikleri meslekler nedeniyle bazen sorunlar yaşayabilecekleri kabul edilmelidir. Bu tür yaklaşıma en uygun örnek *erkek anaokulu öğretmenliği*dir denilebilir. Bu temel hipotez üzerinden yürütülen çalışmada erkek anaokulu öğretmenliğinin hangi ölçüde kabullenildiği ve içselleştirildiği veya hangi noktalarda uyuşmazlık yaşadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu düzlemde hareketle; toplumun erkek anaokulu öğretmenlerine karşı bakışı ve erkeklerin bu işi yaparken ne gibi zorluklarla karşılaştıkları yönünde önemli ve anlamlı bulgulara ulaşılmıştır.

2. LİTERATÜR

2.1. Türkiye'de Anaokullarının Tarihsel Gelişimi

Öğretmenlik mesleği II. Mahmut zamanına kadar dayanmaktadır. Ancak okul öncesine öğretmen yetiştirme düşüncesi II. Meşrutiyet döneminde Kız Öğretmen Okulu bünyesinde açılması düşünülen Ana Muallime Sınıfı fikri ile ortaya çıkmıştır. Kızların okula yollanması "*ilim öğrenmek herkesin hakkıdır*" ilkesinin yanında, kız çocuklarının okullarda sadece kadın öğretmenlerden ders almasını sağlamaya yöneliktir. Bazı

okullarda sadece belli (dikiş-nakış) derslerin kadın öğretmenlere verildiği görülmüştür (Güler & Öztürk, 2003).

Anaokullarının tarihsel gelişimine bakıldığında Osmanlı dönemine kadar gidebilmek mümkündür. Osmanlı Devletinde okulöncesi eğitimle ilgili olarak Sıbyan Mekteplerinden bahsetmek gerekir. Ancak o dönemdeki eğitim daha dini içeriğe sahipken, Cumhuriyet ile birlikte eğitim daha laik bir boyut kazanmıştır. Anaokullarının sayısı Osmanlı döneminden itibaren giderek artmaya başlamış, beraberinde öğretmen ihtiyacı da ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak için açılan Ana Mektebine sadece kız öğrenciler alındığı için günümüzde hala sadece kadınlara yönelik bir meslek olarak görülmeye devam etmektedir (Güler & Öztürk, 2003).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren okulöncesi eğitim veren kurumlar var olmaya başlamışlardır. Ancak 1960'lara kadar bu anlamda ciddi bir çalışma yapılmamıştır. Daha sonra 1961 Anayasası'yla bazı gelişmeler yaşanmış olmasına rağmen yine de istenen düzeyde bir gelişme gözlenememiştir. 1977 yılında Milli Eğitimde 'okulöncesi şubesi' kurulmuş gerekli öğretmen yetiştirilmesi ve araç gereç temini için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nda çalışmalar yapılmaya başlanmıştır (Derman & Başal, 2010). Okulöncesi eğitimde zamanla öğrenci ve öğretmen sayısı artmıştır. Ancak Türkiye dünya genelinde okulöncesi eğitime yapılan harcamalar ve ayrılan bütçe bakımından oldukça çok gerilerde kalmaktadır.

Okulöncesi eğitimi için Osmanlı döneminde 1913-1914 de Kız Öğretmen Okulu içerisinde Ana Öğretmenliği sınıfı açılmıştır. Daha sonra 1960 yılında Kız Meslek Liselerinin bünyesinde Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü ne bırakılmış ve kaynak olarak Ankara ve Konya da açılan Kız Sanat Meslek Okulları alınmıştır. Yüksek Öğretim kapsamında ise ilk olarak Ankara Gazi Üniversitesi Mesleki Teknik Eğitim Fakültesinde, daha sonra

Konya Selçuk Üniversitesi Mesleki Teknik Eğitim Fakültesinde iki yıllık ön lisans programı olarak eğitim vermeye başlanmıştır. 1991-1992 yılında Türkiye de eğitim öğretimin her kademesi için öğretmen yetiştiren kurumlar dört yıllık eğitim veren kurumlara dönüştürülmüş ve okulöncesi eğitimi bazı üniversitelerin eğitim fakültelerinde yer almıştır (Derman & Başal, 2010).

2006-2007 Eğitim-öğretim yılından itibaren 41 Okulöncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı bulunmakla birlikte (günümüzde bu rakam daha da artmıştır) şu sonuca varmak mümkündür; okul öncesi öğretmenliği Türkiye’de yapılanmaya başlandığından beri kadınların bu görevi üstlendikleri ve yakın zamana kadar erkeklerin mesleği seçme şansının bile olmadığı görülmüştür. Kız meslek liseleri, kız öğretmen okulları başta olmak üzere okulöncesi öğretmenliği eğitimi aslında hangi cinsiyete yüklendiyse zamanla o cinsiyetin mesleği olarak topluma yerleşmiştir.

2.2. Türkiye de Kadın Meslekleri ve Kadın Öğretmenler

Kadın mesleği olarak adlandırılan meslekler aslında eğitimde fırsat eşitsizliği, toplumsal cinsiyet ve kadınların sadece belli bir kademeye kadar yükseliyor olmasından kaynaklandığını söylemek yanlış olmaz. Zira zamanla bu engellerin kadınlar tarafından da içselleştirildiğini ve özellikle belli mesleklere yönelme olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Diğer taraftan; kriz dönemlerinde (savaşlar, salgın hastalıklar vb.) kadınların sadece kadın mesleği olarak görülen işleri değil, ‘erkek mesleği’ olarak addedilen görevleri de yerine getirebildikleri bilinmektedir. Kadınların fiziksel yetersizliği, anne olma zorunluluğu gibi nedenler öne sürülse de aslında kendi alanlarında bile belli bir yerden sonra yükselmelerine izin verilmemelerinin toplumun ataerkil yapısından kaynaklandığını söylemek yanlış olmayacaktır (Özçatal, 2011)

Öğretmenlik mesleği de kadınların çalışılmasına izin verilmiş kamusal, maaşı düşük mesleklerden biridir. Aynı zamanda öğretmenlik kariyer yapma ve kendini geliştirmeye kapalı olan ancak belli mesai saatleri ve tatil günleri olduğu için kadınların sıkça tercih ettikleri bir meslektir. Genellikle alt ve orta sınıf ailelerin ve çoğu ilköğretim mezunu olan anne-babalarının çocukları tarafından tercih edilmektedir (Yaman, Yaman, & ESKİCUMALI, 2001).

Kadınlar okul hayatlarında özellikle lise zamanlarında eğitimde eşitlik söz konusu olduğu halde 'Erkek Teknik Eğitim' ve 'Kız Teknik Eğitim' olmak üzere ayrılması aslında mesleki eğitimde kadın-erkek ayrımı yapıldığını göstermektedir. Mesleki teknik eğitim liselerinde kız öğrenci sayısı çok azdır ve az olmalarından dolayı çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Teknik liselerdeki ders konuları bile bu ayrımı destekler niteliktedir (ÖZDEMİR, 2006).

Kadınların iş yaşamına katılmaları ile birlikte en çok tercih ettikleri mesleklerden biri de öğretmenlik olmuştur. Çalışma saatlerinin belli olması kadınların ev işlerine de vakit ayırabilmesine ve çocuklarına bakmaları için zamanlarının kalmasına izin veren bir meslektir. Toplumda kadınlara birden fazla rol yüklendiği ve bu rollerin hepsini yerine getirmesi beklendiği için çalışan kadının seçeceği meslek daha çok önem kazanmaktadır. Duygusal olarak annelik içgüdüsüne sahip oldukları için öğretmenlik, hemşirelik gibi insanlara yönelik yoğun ilgi gerektiren mesleklerde kadınlar daha çok tercih edilmektedir. Eğitimde özellikle lise döneminde mesleki liselerde cinsiyet ayrımcılığı mesleki ayrımcılığa zemin hazırlamaktadır (SAYILAN, 2012).

Kadınların kadın istihdamı olarak görülen alanlarda istihdam edilmek üzere kız meslek liselerine yönlendirildiklerini erkek mesleği olarak görülen bölümlere giriş izinlerinin olmasına rağmen yetiştirilme tarzı ve toplumun

mesleklerdeki cinsiyetçi tutumunun tercihlerini etkiledikleri görülmektedir. Kadınlar öğretmen olana kadar uzun ve zorlu bir süreçten geçerek gerek toplumsal gerekse cinsiyete dayalı zorluklarla karşılaşarak meslek edindikleri için öğretmen olduklarında iletişimsel becerilerinin erkek öğretmenlere göre yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Aynı zamanda kadınlar toplumsal sorunlara yönelik daha ilgili oldukları ve öğretmenlik mesleğini benimsemişlerdir. Mesleki yeterlilik açısından elde edilen verilere göre kadın öğretmenler verimlilik ve iletişim becerileri açısından erkek öğretmenlerden daha başarılı görülmektedir (Yüksel, 2010). Bütün bunlar göz önüne alındığında öğretmenliğin neden kadın mesleği olarak görüldüğü daha iyi anlaşılabilir. Beraber kadınlarında en çok tercih ettikleri mesleğin öğretmenlik, ikinci sırada ise doktorluk ve sonrada hemşirelik mesleğinin olduğu görülmüştür (Özçatal, 2011).

Öğretmenlik, hemşirelik, sekreterlik gibi meslekler toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümüne uygun olarak yapılanmış dişil meslekler olarak görülmektedir. Anaokulu kavramı zaten isminden dolayı da 'anne okulu' olarak doğrudan kadın mesleği gibi algılanmıştır. Mesleklere verilen isimler kadın ve erkekler tarafından seçilip seçilmeme açısından önem taşımaktadır. Aynı şekilde hemşirelik mesleği için daha önce yapılan bir çalışmada erkek hemşirelere karşı tutum başlarda olumsuzken zaman içinde erkeklerinde bu mesleğin hakkını verebileceğini düşündükleri sonucu ortaya çıkmıştır (Kaya, Turan, & Öztürk, 2011).

2.3. Türkiye’de Erkek Meslekleri ve Erkek Öğretmenler

Her ne kadar kadınların meslek seçimlerinde daha fazla baskı altında oldukları düşünülse de erkeklerinde son zamanlarda meslek seçimleri nedeniyle eleştirildikleri söylenebilir. Özellikle seçtikleri meslekler kadın

mesleği olarak tanımlanan ve kadınlar tarafından rağbet gören meslekler olduğunda kadınların yaşadığı sorunları yaşadıkları görülmektedir. Çocuklar da belli meslekleri bir cinsiyete ait olarak görmektedir. Genel olarak öğretmenliğin çoğu branşında da kadın öğretmenlerin olması çocuklar için erkek rol model sayısını azaltabilmektedir. Bu bağlamda erkek öğretmenlerin varlığı özellikle okul öncesi dönemde daha çok önem taşımaktadır. Ancak anaokulu öğretmenlerinin erkek ya da kadın olmasını çocuklara sorulduğunda; çocukların kadın-erkek öğretmen arasında çok büyük farklar görmediklerini sadece fiziksel görüntü bağlamında farklılıkları ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca erkek öğretmeni olan çocuklar öğretmenlerinin evlerine gelmesini isterken, kadın öğretmene sahip olan çocuklarda öğretmenlerinin evlerine gelmesini istemeyen öğrenciler olduğu görülmüştür. Erkek anaokulu öğretmenine sahip olan çocuklar öğretmenlerini sevmek için bir nedenleri olmadığını da belirtmiştir. Çocukların öğretmenlerinin cinsiyetinin bilincinde olarak bu cevapları verdiğini de belirtmek gerekmektedir (Sak, Kızılkaya, Yılmaz, & Dereli, 2015).

Erkeklerin neden kadın mesleği olarak tabir edilen meslekleri seçtikleri de anlaşılması gereken önemli bir sorudur. Örneğin; neden hemşirelik mesleğini seçtikleri sorulduklarında erkek öğrencilerin iş bulmanın daha kolay olacağını düşündükleri için, çoğunlukla seçtikleri ikinci en önemli neden olarak ise insanlara yardım etmek için ve son olarak da tesadüfi olarak seçtiklerini belirtmişleridir. Mesleği tercih eden öğrencilerin aileleri tercihlerini normal bulmuşlar, kadın hemşire öğrenciler de aynı yönde fikir beyan etmişlerdir. Ancak diğer bölümlerde okuyan erkek öğrenciler durumu yadırgamış, hemşireliğin bir erkek için uygun bir meslek olmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Erkek hemşirelere yönelik

olumsuz bu tutumun varlığıyla birlikte mesleği bilinçli seçen öğrencilerin de sayısının az olduğu ve gelecekte mesleği yapmak konusunda çalışmanın yapıldığı öğrencilerde de kararsızlığın devam ettiği görülmüştür (Yılmaz & Karadağ, 2011).

Kadınlar da bazı mesleklere erkeklerin dâhil olmasını istememektedirler. Hemşire kelimesi erkekler için ‘hemşir’ ya da ‘sağlık memuru’ olarak değiştirilip kullanılmaktadır. Diğer mesleklere mensup insanların erkek hemşirelere nasıl hitap edecekleri konusunda tereddüt içinde oldukları ve mesleğin adının da mesleği yapan erkek sayısını etkilediği düşünülmektedir. Diğer taraftan erkek hemşireleri farklı kılmaya çalışılması gerektiğini de belirtmektedirler (Ünsal, Akalın, & Yılmaz, 2010).

Erkek anaokulu öğretmenlerinin mesleği seçerken hemşirelik mesleğinde karşılaştıkları gibi mesleğin kadın mesleği olarak görülmesi nedeniyle bazı sorunlar yaşamaktadırlar. Ancak iki meslekte de temel sorun erkeklerin kadınlar kadar şefkat ve ilgi gösterebileceklerine yönelik yeterince güven duyulmamasıdır. Erkek öğretmenlere bazı konularda kadın öğretmenlerden daha çok güven duyulmaktadır; örneğin daha disiplinli olmaları, öğrenciler üzerinde daha etkili olduklarının düşünülmesi gibi.

3. ARAŞTIRMA

3.1. Problem Durumu, Amaç ve Önem

Anaokulu öğretmenliği Osmanlı döneminde varlık göstermeye başlamış ve Cumhuriyet dönemi sonrası içeriği değişerek ve önemi artarak günümüze değin yaygınlaşan bir meslek olmuştur. Öğretmen ihtiyacı nüfus artışı ve okullaşmayla birlikte sayısal olarak da artmaya başlamıştır.

Günümüzde kadın veya erkek mesleği ayrımının azaldığını söylemek mümkün olsa da, ortaya çıkışından yakın tarihe kadar daha ziyade kadınlar tarafından icra edilmesi nedeniyle Anaokulu öğretmenliğinin özellikle erkekler tarafından fazla talep edilmediği bilinmektedir. Mesleği tercih etmek isteyenlerin ise cinsiyet ayrımcılığı ve toplumsal baskı gibi unsurların etkisi ile alan değişikliğine yöneldikleri bilinmektedir.

Demokratikleşen Yeni Dünya düzeninde mesleklerin hala cinsiyete dayalı olarak algılanması kuşkusuz temel bir sorun olarak görülmelidir. Özellikle kadınlara atfedilen bir meslek olarak görülen Erkek Anaokulu öğretmenliği, öğretmen tercihi sürecinde ortaya çıkmaktadır. Veli-öğretmen arası ilişki ve iletişimin cinsiyet ayrımcılığı temeline oturtulmasından kaynaklanabilecek sorunlardan ve önyargılardan çocukların etkilememesi ve zihinsel dünyalarının bulanıklaşmaması kaçınılmazdır. Aslında mesleğin kadın ya da erkek tarafından yapılıp yapılmadığının değil, mesleği yapan bireyin niteliklerinin ve mesleğe olan yetkinliğinin önemli olduğu tercih sürecinde öğretmen cinsiyetinin sorgulanması kuşkusuz manidardır.

Çalışmanın temel amacı; cinsiyete dayalı meslek ayrımcılığının öğretmenlik mesleğindeki yansımalarını ve bu bağlamda erkek anaokulu öğretmenliğinin toplumdaki karşılığını ve algısını ölçmeye yöneliktir. Bu bağlamdan hareketle çalışmanın alt amaçları şu özetle şekildedir;

- Velilerin erkek anaokulu öğretmenliğe karşı ön yargılarının nedenleri,
- Toplumun erkek anaokulu öğretmenliğe karşı ön yargılarının nedenleri,
- Erkek anaokulu öğretmeni olan okula velilerin çocuklarını göndermemesinin nedenleri,

- Erkek anaokulu öğretmenlerin kadın öğretmenler kadar iyi olmadığını düşünülmesinin nedenleri,
- Erkek anaokulu öğretmenlerinin kadın öğretmenler kadar öğrencilere ilgi gösterebileceğine olan inançlarının nedenleri,

Araştırma sonuçları kuşkusuz erkek anaokulu öğretmenliği gibi kadınlara atfedilen diğer mesleklere yönelik önyargıları ortadan kaldırılmasına da dayanak oluşturabilecektir. Söz konusu bu algının boyutu ve bertaraf edilmesi hem işgörenler (öğretmen) hem de hizmet alanlar (veli) açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamdan hareketle çalışmanın diğer bir amacı tarafların endişelerini anlamaya ve daha etkili iletişim kurmalarını sağlamaya çalışmaktır.

3.4. Hipotezler

Erkek anaokulu öğretmenlerine yönelik velilerin görüşleri ile ilgili olarak şu hipotezlerden hareket edilmiştir;

- 1- Anaokulu öğretmenliği kadın mesleği olarak görülmektedir,
- 2- Veliler, erkek anaokulu öğretmenliğini tereddütle karşılamaktadırlar,
- 3- Mesleğin adının ve zaman içinde sadece kadın öğretmenler tarafından yapılıyor olması velililerin önyargılı olmasında etkilidir,
- 4- Kadın anaokulu öğretmenin tercih edilmesindeki en önemli etkenin, kadınların annelik içgüdüsüne sahip olduklarını düşünüyor olmalarıdır,
- 5- Erkek anaokulu öğretmeni olan okula velilerin çocuklarını göndermemesi etkilidir,
- 6- Katılımcılar, erkek öğretmenlerin kadın öğretmenler kadar iyi olmadığını düşünmektedir,
- 7- Katılımcılar, erkek öğretmenlerin anaokulu seviyesindeki çocuklar için fazla disiplinli olacağını düşünmektedir,

- 8- Katılımcılar, kadınların erkeklere oranla çocuk yetiştirmek için gerekli olan bilgi ve beceriye daha fazla sahip olunduğunu düşünmektedir,
- 9- Katılımcılar, erkek anaokulu öğretmenlerinin kadın öğretmenler kadar öğrencilere ilgi gösterebileceğine olan inançları daha zayıftır,
- 10- Erkek anaokulu öğretmenine çocuklarını teslim eden velilerin tutumu zamanla olumlu yönde değişmektedir,
- 11- Katılımcılar, çocuklarının aile içi iletişimde erkek öğretmenleri baba figürü yerine koyduklarından sosyalleşme sürecinde iyi birer örnek ve eğitici olarak görürler.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli ve Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, survey modeli uygulanmış ve model yöntemlerine sadık kalınarak anket tekniğine kullanılmıştır (Kaptan , 1993, s. 150). Rastgele (random) örneklem seçimi yöntemiyle Elazığ ilinde okulların demografik profilleri esas alınarak yine aynı yöntemle (random) seçilen 4 (dört) anaokulunun velilerine anket (age., 1993, s.120-122) uygulanmıştır. Hipotezlerin test edilmesine yönelik olarak Krejcie and Morgan'ın belirlediği bilimsel anket uygulamalarındaki oran esas alınmış (1970, s. 607-610) ve ulaşılan 400 denekten sadece 100 kişi katılımcı olmayı kabul etmişlerdir. Çalışma sonucunda kullanılan yöntem ile velilerin erkek anaokulu öğretmenlerine yönelik önyargılı olup olmadıkları, önyargıları var ise bu önyargılara nelerin sebep olduğu analiz edilmeye çalışılmıştır.

4.2. Evren ve Örneklem

Evren: Araştırmanın evrenini Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgesindeki iller oluşturmaktadır. Bu bölgelerde yaşayan bireylerin daha kapalı ve geleneksel yaşam tarzı anlayışında olduklarına dair bir kanaatin

olduğu yadsınamaz bir realitedir. Bu bağlamdan hareketle evrenin bu bölgeleri kapsayacak şekilde oluşturulması ortaya konulan hipotezlerin test edilebilmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Örneklem: Bu araştırma için Elazığ ili random yöntemiyle belirlenmiş ve bu örneklemin Araştırmanın Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgeleri için genellenebilir nitelikte olabileceği düşünülmüştür. Örneklem içerisinde örneklem seçme yöntemi ile eğitim ve ekonomik durumları göz önünde bulundurulmuş şehrin üst, orta ve alt tabakalarını temsil edebilecek mahallelerinden birer anaokulu seçilmiş ve çalışma gurubu bu okullardan oluşturulmuştur (Deneklerin ve öğretmenlerin talepleri ve hassasiyetleri göz önüne alınarak anaokulu isimleri burada zikredilmemiştir).

4.3. Sınırlılıklar ve Kapsam

Araştırmada anketin uygulanacağı velilerin cinsiyeti ya da çocuklarının cinsiyeti göz önüne alınmamış sadece çocuklarını yolladıkları anaokulu öğretmenlerinin kadın veya erkek olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Velilerin demografik özellikleri olarak eğitim ve yaş durumları erkek anaokulu öğretmenlerinin yeni yeni bu mesleği yapmaya başladıkları için dikkate alınmış, velilerin yaş ve eğitimi yakın olanların önceki dönemlere kıyasla farklı bakış açılarına sahip olup olmadıkları anlaşılmasına çalışılmıştır.

4.4. Anket Uygulaması ve Verilerin Toplanması

Anket uygulaması 01.01.2016 tarihiyle 10.01.2016 tarihi arasında yapılmış olup anaokullarının bulunduğu yerler göz önünde tutularak uygulanmıştır. Çalışmada 4 anaokulunda her okulda 100 veliye dağıtılmak üzere anketler verilmiştir. Velilerden çalışan ve çalışmayanlar arasında yüz

yüze ulaşılabilen velilere etki etmemek amacıyla öğretmenler tarafından dağıtılmış daha sonra toplanmıştır. Anketin uygulandığı anaokullarında erkek öğretmen sıklığı çok az olmasına rağmen karşılaşılan erkek anaokulu öğretmenleri ile karşılaştıkları sorunlar ve mesleğe bakış açılarına ilişkin derinlemesine mülakat yöntemine dayalı olarak bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan 4 anaokulunda sadece 2 erkek anaokulu öğretmenin bu mesleği icra ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

4.5. Verilerin Analiz Yöntemi

Basit Rastgele Örneklem yöntemi ile yapılan anket ve görüşmeler sonucu 100 veliye ve 2 (iki) anaokulu öğretmenine ulaşılmıştır. Veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve ankete verilen cevaplar SPSS 17.0 versiyonu ile analiz edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada basit frekans dağılımı ve yüzdeleri dilimleri alınarak veriler analiz edilmeye çalışılmıştır. Karşılaşılabilecek hatalara yönelik öncelikle örneklem grubuna dâhil olmayan diğer dört anaokulunda (dört veli ve bir öğretmen olmak kaydı ile) 20 kişilik bir gruba ön test uygulanmış ve uygun bulunmayan sorularla ilgili gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Verilerin yüzdeleri sadece toplanabilen anketlerin cevapları üzerinden hesaplanmıştır.

5. VERİLERİN ÇÖZÜMÜ (Bulgular ve Yorum)

Veliler anketlerde belirtilen demografik özelliklere yanıt veren veli sayısı dikkate alınamayacak kadar az olduğu için sadece sorulara verilen yanıtlar üzerinden analiz yapılmıştır. Bazı hipotezleri doğrulamak amacıyla velilere yöneltilen ankette birden fazla soruyla desteklenmiştir.

Anaokulu öğretmenliğinin belli bir cinsiyete ait olduğunu düşünüyor musunuz? sorusuna karşılık gelen **1.** hipoteze yönelik elde edilen cevapların

sonuçları şu şekildedir; ‘evet’ 59 kişi (% 59), ‘hayır’ 34 kişi (% 34), ‘kısmen’ 5 kişi (% 5) ve ‘fikrim yok’ diyenlerin oranı ise 2 kişidir (% 2). Bu oranlara göre anaokulu öğretmenliğinin belli bir cinsiyete ait olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

2. hipotez, erkek anaokulu öğretmeni algısına velilerin ilk tepkilerini belirlemeye yöneliktir. Bu algıyı test etmek amacıyla iki soru yöneltilmiştir. Bunlardan ilki; ***anaokulu öğretmeni denildiğinde aklınıza kadın öğretmen mi geliyor?*** şeklindedir. Anaokulu öğretmenliğini erkeklerin yapıyor olması durumuna şaşırان velilerin (% 77 gibi) ciddi bir orana sahip olduğu görülmüştür. İkinci olarak; ***anasınıfına çocuğunuzu kayıt ettirmeye gittiğinizde öğretmenin erkek ya da kadın oluşu sizin için önemli midir?*** sorusu yöneltilmiştir. Bu verilere bakıldığında ise % 65 oranında ‘evet’ ***bayan olması önemlidir*** sonucuna varıldığı görülmektedir. Ulaşılan sonuçlar, var olan yargı açısından önemli bulgular içermektedir.

3. hipotez, bu uğraşın bir kadın mesleği olarak algılanmasının nedeninin tarihsel ilintili olduğunu öngörmektedir. Hipotezi ölçmeye yönelik olarak velilere; ***“anaokullarının kuruluşundan bu yana mesleğin kadın öğretmenler tarafından icra ediliyor olması görüşünüzde etkili olmakta mıdır?”*** sorusu ile yanıt aranmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular mesleğe bakış açısında bu tespitin % 65’lik bir oranda desteklendiğini göstermiştir.

Velilerin “kadın öğretmenlerin tercih edilmesinde kadınların anne olabilme özelliği etkili olmaktadır yönündeki **4.** hipotezin test edilmesi amacıyla; ***“kadın öğretmenleri tercih ediyorsanız bunun nedeni annelik içgüdüsüne sahip olduklarını düşünmenizden midir?”*** şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Deneklerden % 77’lik bir oranda bu soruyu; ***“evet, annelik faktörü tercihimizi etkilemektedir”*** şeklinde yanıtlamaları algı açısından önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

5. hipotez, anaokullarında erkek anaokulu öğretmeninin genel dağılımındaki yerini belirlemeye yöneliktir. Sonuçlara bakıldığında % 16'lık gibi düşük bir orana sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla deneklerin gözlemlerinin genel algı ile bir paralellik arz ettiği söylenebilir.

6. hipotez, erkek anaokulu öğretmenlerinin kadın anaokulu öğretmenleri kadar bu meslekte iyi olamayacaklarının düşünüldüğü yönündedir. Söz konusu bu algıyı test etmeye yönelik yöneltilen soruya verilen cevaplara bakıldığında; ağırlıklı olarak (% 56) bu algının yanlışlandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

“Erkek öğretmenlerin anaokulu seviyesindeki çocuklar için fazla disiplinli olacağı kanaatine katılıyor musunuz?” şeklindeki **7.** hipotezin test sonuçları ağırlıklı olarak (% 52) ‘evet’ yönündedir. Dolayısıyla erkek anaokulu öğretmenlerinin veliler tarafından çocuklar için fazla disiplinli olabileceği algısı desteklenmiştir. Bu sonuç erkek anaokulu öğretmenliği kanaati açısından manidar bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

8. hipotez, bu meslek bağlamında kadınların erkeklere oranla daha fazla bilgi ve beceriye daha fazla sahip olabileceklerinin düşünüldüğü yönündedir. Sonuçlara bakıldığında; en baskın görüşün % 44 oranında desteklendiği şeklindedir. ‘Kısmen’ diyenlerinin % 28’lik, ‘hayır’ diyenlerin ise % 20’lik bir orana tekabül ettiği görülmüştür. Hipotezi destekleyen verilere ulaşılmış olmakla beraber söz konusu bu algının ölçülmesine yönelik daha fazla veli görüşüne ve derin irdeleme yöntemlerine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

“Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenler kadar öğrencilere ilgi gösterebileceğine inanıyor musunuz?” şeklindeki *erkek anaokulu öğretmenlerinin kadınlar kadar ilgili olabileceğine inancın zayıf olması* yönündeki **9.** hipotezi test eden bulgulara bakıldığında; baskın olarak % 43

oranında ‘hayır’ sonucuna ulaşıldığı görülmüştür. ‘Kısmen’ diyenlerle (%18) birlikte düşünüldüğünde anaokullarında ‘kadın’ öğretmenin daha başarılı olabileceği algısının devam ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Erkek anaokulu öğretmeni olan çocukların velilerinin erkek öğretmenlere yönelik tutumu zamanla olumlu olarak değişmektedir şeklindeki **10.** hipotezi ölçmek amacıyla deneklere iki soru yöneltilmiştir. Birinci soru: “**Erkek anaokulu öğretmenlerine çocuklarınızı emanet ettikten sonra onlarla ilgili görüşleriniz olumlu yönde değişti mi?**” şeklindedir. Bu soru için elde edilen verilerden ağırlıklı olarak (% 66 oranında) ‘fikrim yok’ seçeneği ile belirsizlik sonucuna ulaşılmıştır. İkinci olarak: “*Erkek anaokulu öğretmenlerini çevrenizdeki velilere öneriyor musunuz?*” sorusuna yine ağırlıklı olarak (% 56 oranında) ‘hayır’ verisine ulaşılması deneklerin erkek öğretmenlere yönelik tutumlarında ilerleyen süreçlerde olumluya doğru bir değişimin olamayacağı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Erkek öğretmen sayısının az olmasının bu konuda nesnel sonuçlara ulaşılmasını kuşkusuz olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

11. hipotez, anaokulu çocukların aile içi iletişimde hocalarının erkek olup olmamasının onları etkilediği öngörülmüştür. Hipotezi test etmeye yönelik deneklere üç soru yöneltilmiştir:

1. “**Erkek anaokulu öğretmenlerinin çocukların babaları ile olan ilişkilerinde etkili olduğunu düşünüyor musunuz?**” sorusuna ‘evet’ diyenlerin oranı % 29 ve ‘hayır’ diyenlerin ise % 37’dir. Bu sonuçlar söz konusu düşüncenin yorumlanmasını oldukça güçleştirmektedir.

2. “**Çocuğunuzun öğretmenin kadını veya erkek olmasının onun davranışlarını etkilediğini düşünüyor musunuz?**” şeklindeki soruya deneklerin baskın olarak (% 46 oranında) ‘evet’ dedikleri görülmüştür. Bu sonuçlar anaokulu öğretmeni seçiminde cinsiyetin veliler tarafından

önemsendiği sonucunu doğurmaktadır. Çocukların öğretmenlerinin erkek veya kadın oluşundan etkilenip etkilenmediği sorusu denekler tarafından ‘etkilemektedir’ şeklinde karşılık bulmuştur denilebilir.

3. “*Çocuğunuzun erkek öğretmenlere yönelik tutumunun olumlu olduğunu düşünüyor musunuz?*” şeklindeki sorunun denekler tarafından karşılığı, diğer bir ifadeyle; aile içi ilişkide etkili olup olmadığı konusunda etkili olmaktadır diyen denek oranı % 29 iken etkili olmamaktadır diyen denek oranı ise % 37 olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar erkek anaokulu öğretmenlerine bakışın ‘olumsuz’ olduğu sonucunu doğurmaktadır denilebilir. Ancak erkek öğretmen sayısının azlığının bu hipotezin test edilmesinde denekleri önemli oranda ‘kısmen’ veya ‘fikrim yok’ seçeneklerine yönlendirdiği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Anket uygulaması dışında erkek anaokulu öğretmenleri ile yapılan ‘*derinlemesine mülakat*’ sonuçlarının da burada zikredilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda yöneltilen sorular ve alınan cevapların dökümü aşağıdaki gibidir:

S1: *Anaokulu öğretmenliğini meslek olarak seçmenizden nedeni nedir?*

K1: Hem çocuklara olan sevgimden hem de öğretmenlikler içinde ataması diğer branşlara göre daha kolay olduğu için.

K2: Çocukları seviyorum ve bunu bir iş değil güzel zaman geçirmek ve stres atmak için bir fırsat olarak görüyorum.

S2: *Anaokulu öğretmenliğini seçerken mesleğin size cinsiyetçilik bağlamında size sorunlar yaşatabileceğini düşünmüş müydünüz?*

K1: Erkek anaokulu öğretmenlerine yönelik olumsuz bir bakış olduğunu biliyordum, genelde idarecilik verilmekte erkek anaokulu öğretmenlerine ancak ben çocuklardan uzak kalmak istemedim.

K2: Mesleği icra edene kadar hem velilerin hem çevrenin tepkilerini de çok fazla farkında değildim.

S3: *Mesleğinizi sorduklarında söylemekten çekindiğiniz oluyor mu?*

K1: Evet oluyor, bu nedenle bazen sadece öğretmen demekle yetinmek zorunda kalabiliyoruz ya da okulöncesi öğretmeni demek anaokulu öğretmeni demekten daha kolay olmaktadır.

K2: Çevrenin tepkilerini gördükçe mecbur değilsem cevap bile vermiyorum, öğretmenim demekle yetiniyorum.

S4: *Çevrenizin mesleğinize yönelik tepkileri nasıldır?*

K1: Genelde çocuk bakıcısı mı olacaksınız, o kadın işi değil mi? Gibi soruların yanı sıra ilk tepkileri şaşkınlık oluyor.

K2: Şakalar yapıyor, ancak genelde mesleğimle ilgili olarak ciddi tepkiler ise almadım.

S5: *Velilerinizin zamanla önyargılarını yıkabildiğinizi düşünüyor musunuz?*

K1: Evet sınıfımız için dönem bitmeden gelecek dönem kayıtları doluyor ve her sene sınıfımızda olmak isteyen öğrenci sayısı artıyor. Veliler memnuniyetlerini hem bize hem idareye karşı belirtmekten çekinmiyorlar.

K2: Tabi ki zamanla veliler evlerine ziyarete ev içi iletişimi kuvvetlendirmeye yönelik davetlerde bulunmaya başladılar.

S6: *Tercih edilen öğretmen olmanızı sağlayan unsurlar sizce nelerdir?*

K1: En önemli unsur çocuklara karşı kadınlar kadar ilgili ve sevgi dolu yaklaştığımızı onlara gösterebilmemiz olmaktadır. Bunun yanında onlara kendi çocuklarımız gibi bakıyor olmamız etkili oluyor diye düşünüyorum.

K2: Çocuklara davranışlarımın samimi olması onlara bir baba gibi yaklaşıyor olmam.

S7: Aile içi iletişimde rolünüzün olduğunu düşünüyor musunuz?

K1: Veliler çocukların evde sıkça bahsedilen öğretmeni olduğumuzu ve babalarına öğretmenimiz bizimle oyun oynuyor sende oyna ya da sende öğretmenimiz gibi ol şeklinde konuşmalar geçtiğini söylüyorlar ve bu çok güzel bir durum. İşimizi hakkıyla yaptığımızı göstermekte ve daha çok sevmemizi sağlamaktadır.

K2: Çocuklar evlerinde bizlerden bahsediyor veliler ise çocuklarının evde aileleri ile bile paylaşmadıkları konuları öğretmenleri ile paylaşacak kadar yakın gördüklerini düşünüyorlar. Velilerin bu tür geri dönüşleri bizimde işimizi iyi yaptığımızı destekler nitelikte olmaktadır.

Sonuç olarak erkek anaokulu öğretmenlerinin kendileri hakkında oluşmuş olan önyargının farkında oldukları, ancak buna rağmen çocuk sevgisinin ağır basıyor olması ve mesleğe duymuş oldukları saygı ve ilgi mesleği icra etmelerinin önüne geçmiştir denilebilir. Söz konusu önyargıların yıkılmasına yönelik bir çaba içerisinde oldukları da bu çalışmayla ortaya çıkan diğer bir manidar bulgu olarak dikkat çekmektedir.

SONUÇ

Erkek anaokulu öğretmenlerine yönelik bir önyargının olduğu temel hipotezinden hareket edilerek yürütülen bu çalışma sonucunda elde edilen verilerde varsayımları önemli ölçüde destekleyen bulgulara ulaşılmıştır. Ancak hipotezlerin oluşturulması sürecinde mesleklerin cinsiyet temeline dayalı olarak ayrıştırılması nesnel verilere ulaşılması açısından belirleyici olmuştur. Sadece anaokulu öğretmenliğinde değil pek çok meslekte erkek-kadın mesleği ayrımı yapılmaktadır. Hemşirelik (hemşir) ve erkek anaokulu

öğretmenliği mesleki ayrışmanın yapıldığı mesleklerden sadece (daha fazla göz önünde olduğundan) iki örnektir. Literatür taramasında konuyla ilintili daha önce çok fazla çalışmanın olmaması ve deneklere (velilere) ulaşılma zorluğu gibi sorunlar bu tür çalışmaların kapsamını kuşkusuz kısıtlayabilmektedir. Velilerin ve öğretmenlerin özellikle ankete katılma isteksizliği veya görüşme taleplerine karşı kayıtsız kalmaları kapsamın genişletilmesine ve daha nesnel veriler toplayabilmesine engel teşkil etmiştir. Ancak araştırma sonucunda elde edilen veriler bakıldığında aşağıdaki bulguların dikkat çektiği görülmüştür;

- anaokulu öğretmenliğinin belli bir cinsiyete aittir, anaokulu öğretmeni denildiğinde öncelikle ve baskın olarak 'kadın' öğretmen akla gelir,
- öğretmenin erkek ya da kadın oluşu veliler için önemlidir, hatta bayan olması gerekir,
- anaokullarının kuruluşundan bu yana mesleğin kadın öğretmenler tarafından icra edilmesi söz konusu bu algıda etkindir,
- kadın öğretmenin veliler tarafından özellikle tercih edilmesinde kadınlardaki 'annelik içgüdü'sünün baskın olması düşüncesindedir,
- erkek anaokulu öğretmenlerinin kadın anaokulu öğretmenleri kadar meslekte başarılı olamayacakları düşüncesi aslında geçerli değildir,
- erkek öğretmenlerin anaokulu seviyesindeki çocuklar için fazla disiplinli olacağı düşüncesinin algısı devam etmektedir,
- meslek bağlamında kadınların erkeklere oranla daha fazla bilgi ve beceriye sahip olabilecekleri düşünülmektedir,
- erkeklerin kadın öğretmenler kadar öğrencilere ilgi gösterebileceğine inanılmamaktadır,

- erkek anaokulu öğretmenlerine çocukların emanet edilmesinden sonra onlarla ilgili görüşlerin olumlu yönde değişebileceği yönünde kanaat oluşmamıştır.

Yukarıdaki araştırma bulguları esas itibariyle cinsiyet ayrımcılığı açısından önemli veriler içermektedir. Bu bağlamda tartışılması gereken temel husus kuşkusuz olumsuz şekilde değerlendirilebilecek söz konusu bu önyargıların ve algıların nedenlerini ortaya koymaktır. Bu nedenleri şöyle sıralamak mümkündür:

- 1- *Cinsiyete dayalı nedenler,*
- 2- *Mesleğin adından ve ortaya çıkışından dolayı oluşan nedenler,*
- 3- *Duygusal nedenler,*
- 4- *Toplumsal önyargılar.*

Bu araştırmanın amacı şüphesiz velilerde herhangi bir önyargının olup olmadığının kanıtlamasından ziyade önyargıların nedenlerine inebilecek, önyargı ve algıları ortadan kaldıracak tartışma ortamı yaratmaktır. Zira bilindiği üzere günümüz koşullarında tüm mesleklerin artık cinsiyet ayrımına dayandırılmaksızın seçilebilmesinin önünün açılması çağdaş eğitim anlayışı açısından da önem arz etmektedir. Ayrımcılık ve eşitsizlik söz konusu olduğunda daha ziyade kadınlara yönelik eşitsizlik algısı var olsa da arka planda erkeklerin yaşadıkları eşitsizlikler olduğunu da görmek ve farkındalık yaratmak önemlidir. Uzun vade de olsa mesleği yapan erkek öğretmenlerin sayısının artmasıyla velilerin tutumlarının olumlu yönde değişebileceği tartışma götürmez bir gerçektir. Zira araştırma bulgularında bu savı destekler mahiyetteki verilere az da olsa rastlanması cinsiyet ayrımcılığı açısından gelecek açısından umut vaat etmektedir denilebilir.

KAYNAKÇA

- Derman, M. T., & Başal, H. A. (2010). Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimde Niceliksel ve Niteliksel Gelişmeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11), 560-569.
- Ersoy, E. (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği (Malatya Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(2), 209-230.
- Gönel , F., Kaplan , Z., Üçer, E., & Orhan, G. (2012). Üniversite Eğitiminde Cinsiyet Ayrımcılığının Kökenleri (YTÜ Örneği). *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 111-120.
- Güler, S., & Öztürk, F. (2003). Türkiye’de Okul Öncesi Öğretmeni Yetiştirmeye Dönük İlk Program ve Uygulamalar. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 2(4), 261-275.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1985). *İnsan ve insanlar*. İstanbul: Sermet Matbaası.
- Kaptan , S. (1993). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri.
- Kaya, N., Turan, N., & Öztürk, A. (2011). Türkiye’de Erkek Hemşire İmgesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 16-30.
- Kızıldaş, E., Halmatov, M., & Sarıçam, H. (2012). Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(23), 173-189.
- Krejcie, R., & Morgan, D. (1970). Determining Sample Size For Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*(30), 607-610.
- Nayır, K., & Taneri, P. O. (2013). Karatekin Üniversitesi Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi. *Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-12.
- Önder, N. (2013). Türkiye’de Kadın İşgücünün Görünümü. *Çalışma Dünyası Dergisi*, 1(1), 35-61.

- Özçatal, E. Ö. (2011). Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Çalışma Hayatına Katılımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 21-39.
- Parlaktuna, İ. (2010). Türkiye’de Cinsiyete Dayalı Mesleki Ayrımcılığın Analizi. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 10(4), 1217 – 1230.
- Pehlivan, K. B. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-167.
- Sak, R., Kızılkaya, G., Yılmaz, Y., & Dereli, M. (2015). Çocukların Bakış Açısıyla Erkek ve Kadın Okul Öncesi Öğretmenleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(29), 142-162.
- Sayılan, F. (2012). *Toplumsal Cinsiyet ve Eğitim: Olanaklar ve Sınırlar*. Ankara: Dipnot.
- Turan, N., Öztürk, A., Kaya, H., & Aştı, T. A. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 167-173.
- Ünsal, A., Akalın, İ., & Yılmaz, V. (2010). Farklı Meslek Çalışanlarının Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 420-431.
- Yaman, E., Yaman, H., & Eskicumalı, A. (2001). Öğretmenlik Mesleğinin Sosyo-Ekonomik Statüsü ve Bu Mesleğin Bir Kadın Mesleği Haline Dönüşmesi Üzerine Bir Araştırma. *Eğitim Fakültesi Dergisi*(2), 53-68.
- Yılmaz, M., & Karadağ, G. (2011). Erkek Öğrenci Hemşireler Hemşirelik Mesleğini Nasıl Algılıyor? *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 21-28.

**The Parents' Perspective Towards The Male Kindergarten Teachers
(A Case Study In Elazığ)**

Abstract

It has always been a concern for social life that the occupations are appreciated according to gender. Being a nursery school teacher has always been attributed to women in our country. This line of work, which is more often regarded as “a women's profession” by the society, has recently begun to be preferred by men as well as many other areas. However, it is known that men face the problem of 'sex discrimination' when choosing and practicing this profession. Another dimension of the problem is that the respondents face discrimination especially in the communicative environment

The purpose of this research is to determine the beliefs of the teachers who perform this profession and the parents and try to understand the causes of the problem. In the research, it is based on the basic hypotheses that, kindergarten teaching profession is perceived as a profession unique to women and the parents are hesitant in entrusting their children to male kindergarten teachers. Survey-based research; was supported by a questionnaire and the assumptions were tried to be tested. As a result of the research; it has been reached significant data especially about the hypotheses put forward in support of the communicative environment.

In the methodological aspect of the study, a survey method has been used faithfully to the methods of this model. In consideration with the demographical profiles of kindergartens in Elazığ chosen via random sample selection method, the survey was introduced to the parents from 4 kindergartens again chosen via the same method. Besides, 2 male preschool teachers were asked questions within the scope of the survey and their opinions were tried to be projected.

As a result of the study, the data which supports the hypotheses centered around communicational mediums: preschool teaching belongs to a certain gender (female), the occupation brings female image to the minds of parents in the first place, the nature of the occupation is effective in this image, it is important that the

teacher be female for women host maternal instinct, women can be more successful thanks to their skills and knowledge and take better care for children in contrast with men who have the tendency to be more unpermissive. Another significant data is that parents do not think their feelings towards a male teacher may change positively after their children are taught by them. It is again significant that male preschool teachers do not have positive visions regarding the issue. It is crucial to realize and create awareness that men can be subject to discrimination in the background though it is a common conception that only women are exposed to discrimination and inequalities. It is an unquestionable truth that the parents may have positive attitudes towards male teachers in the long run by increasing the number of male teachers. Because the littlest data that support this argument creates hope for a future without gender discrimination.

Key Words: Male Kindergarten Teaching, Sex Discrimination, Occupational Sex Discrimination.